

א ר"ס כו גיטין ס' כמות כל: כ"ק ז' מספורין (לד: ז) ג"ל ו"א:

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא קיד

אפילו פן שלשה כותבין ואין עושין דין למחר אפילו לא כתבו ולא אם כן יבואו אחרים ויעידו בפניהם כדלמך בראש השנה ראויה שלשה וכן צ"ל דין וישיבו מחבריהם אלל היחיד אחר מהשלשה ויעידו השנים בפניהם ויאמרו השלשה מקודש ופרסונו הם ולוקמו בדוכתייהו וליקדו ומוקמינן כשראויה

אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין למחר קבלו עדות שפירש הקונטרס בלילה דעין מקבלין עדות בלילה כדמוכח פרק ראויה בית דין (ר"ה דף קה: ושם) דקבלת עדות כחלמל דין והיום דראוי לקבלת עדות יכולין לדון על פי ראיותיו יום דלא תהא שמיעה גדולה מראייה ולא כמו שפירש הקונטרס

למחר קבלו עדות שהעידו לפנייהם בלילה דעין למחר ע"פ אורו עדות ואין לרבינן לחזור ולהעיד בפניהם ביום ומה שפירש הקונטרס דוקא שכתבו לבקר אבל הזמינס להעיד טוב אין יכולין לדון אפילו יעידו אחרים יהונו להו עדים ואין עד נעשה דין והביא ראויה מפי"ם דמכות (דף ו.) דרבי יוסי סבר נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדות כולן בטלה ולרבי נמי כי אמרי לאסודי אחינא עדותן בטלה ופסיק רב נחמן דהלכתא כוותיה דרבי וקיימא לן כרב נחמן בדיומי והביא דר"ה דמושיבין מחבריהן אלל היחיד איירי שלא הלכו מחמתה ע"מ לראות דא"כ אין טוב היחיד יכול להיות דין והביא ראויה נמי מחמתה רש"י ז"ל שהיה מודקדק מאחזן שאין לרבי לומר אחס עדי דאי אמר להו ליהו עלי סהדי אמאי רעו עושין דין הא בהדיא שניה סהדי ואע"פ שפ"ה שכיול להיות דין כשראו בלילה כיון שיש עדים מעידים בפניו כשמתכוין להעיד גרע טפי ואין להקשות כי פריך ב"ד ראויה ב"ד (ר"ה דף קה:) מושיבין מחבריהן לוקמו בדוכתייהו וליקדו דלא תהא שמיעה גדולה מראייה אמאי לא משני כגון שנתכוונו להעיד דאין יכולים להיות דיינין דהא אי נתכוונו לא היה היחיד נעשה דין ומיהו אין נראה פי' דטעם דאין עד נעשה דין או משום דהיא עדות שאי אחי יכול להימנה דכיון שהן עומדים עדים ודיינין לא יקבלו הזמה על עומן או משום דבעינן ועמודו שני האגשים אלו העדים לפני ה' אלו דיינין אבל העדים עומן אין חוזרין ויושיבין ודעין ומיהו טעמי אין לפסול המתכוין להעיד אלא דוקא עד המעיד ומיהו דמכות שבהיב אין ראויה דהתם גזירת הכתוב הוא דמקום ג' שנים דאפילו הן מלאה אם נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ועוד קשה לר"י לפירושו דמדתה אין עד נעשה דין נמלא אחד מהן קרוב או פסול אי"כ לרבי יוסי דאית ליה דבראיה בעלמא בלא כוונה עדות נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה כמו כן לא יעשה טוב דין אי"כ לית ליה שאל תהא שמיעה גדולה מראייה והשתא ברה"ק פריך בפשיטות ולא תהא שמיעה גדולה מראייה ומשמע דליכא מאן דפלגי ועוד קשה דרבי יהודה ארבע יהודה רב יהודה פסיק במכות (דף ו.) כרבי יוסי דבראיה בעלמא נעשה עד ואין עד נעשה דין (ב) וא"כ היכי קאמר רב יהודה רעו עושין דין הלא נעשו עדים אע"פ שלא נתכוונו אלא והאי אומר ר"י דאין לדמותו ועוד אומר ר"י דהתם נמי ככוונה לחודה שנתכוונו להעיד בשעת ראיה לא היתה עדותן בטלה אלא כשהעידו אח"כ בב"ד דאי לא תימא הכי אין לך גט כשר כשנתנו בפני קרובין או קדושין אם נתכוונו להעיד והא דקאמר ומה יעשו שני אחין שראו בחצר שהרג את הגפס אע"פ שאין עדותן בטלה אלא כשמעידין בפני ב"ד מ"מ פעמים שאין האח זה יודע שכבר העיד אחיו ומעיד ומיהו משיקרא הוא בעי למימר התם דבראיה בעלמא בלא העדאה נפסלין כשנמלא אחד מהם קרוב או פסול מדפריך הרוב יזיל נרבע יזיל הורג ורובע יזילו אבל לפי המסקנא דבעי למימר ומסיק רבא אמר קרא יקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדובר דהיינו עדים שהדבר מתקיים על ידיהן אין נפסלין עד שיעידו צבית דין ויקיימו דבר: וא"ל עד נעשה דין היינו עד המעיד דכפרישית ודוקא בדלורייחא אבל דברנן נעשה דין מענינא

אבל בלילה אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין למחר קבלו עדות שפירש הקונטרס בלילה דעין מקבלין עדות בלילה כדמוכח פרק ראויה בית דין (ר"ה דף קה: ושם) דקבלת עדות כחלמל דין והיום דראוי לקבלת עדות יכולין לדון על פי ראיותיו יום דלא תהא שמיעה גדולה מראייה ולא כמו שפירש הקונטרס למחר קבלו עדות שהעידו לפנייהם בלילה דעין למחר ע"פ אורו עדות ואין לרבינן לחזור ולהעיד בפניהם ביום ומה שפירש הקונטרס דוקא שכתבו לבקר אבל הזמינס להעיד טוב אין יכולין לדון אפילו יעידו אחרים יהונו להו עדים ואין עד נעשה דין והביא ראויה מפי"ם דמכות (דף ו.) דרבי יוסי סבר נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדות כולן בטלה ולרבי נמי כי אמרי לאסודי אחינא עדותן בטלה ופסיק רב נחמן דהלכתא כוותיה דרבי וקיימא לן כרב נחמן בדיומי והביא דר"ה דמושיבין מחבריהן אלל היחיד איירי שלא הלכו מחמתה ע"מ לראות דא"כ אין טוב היחיד יכול להיות דין והביא ראויה נמי מחמתה רש"י ז"ל שהיה מודקדק מאחזן שאין לרבי לומר אחס עדי דאי אמר להו ליהו עלי סהדי אמאי רעו עושין דין הא בהדיא שניה סהדי ואע"פ שפ"ה שכיול להיות דין כשראו בלילה כיון שיש עדים מעידים בפניו כשמתכוין להעיד גרע טפי ואין להקשות כי פריך ב"ד ראויה ב"ד (ר"ה דף קה:) מושיבין מחבריהן לוקמו בדוכתייהו וליקדו דלא תהא שמיעה גדולה מראייה אמאי לא משני כגון שנתכוונו להעיד דאין יכולים להיות דיינין דהא אי נתכוונו לא היה היחיד נעשה דין ומיהו אין נראה פי' דטעם דאין עד נעשה דין או משום דהיא עדות שאי אחי יכול להימנה דכיון שהן עומדים עדים ודיינין לא יקבלו הזמה על עומן או משום דבעינן ועמודו שני האגשים אלו העדים לפני ה' אלו דיינין אבל העדים עומן אין חוזרין ויושיבין ודעין ומיהו טעמי אין לפסול המתכוין להעיד אלא דוקא עד המעיד ומיהו דמכות שבהיב אין ראויה דהתם גזירת הכתוב הוא דמקום ג' שנים דאפילו הן מלאה אם נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ועוד קשה לר"י לפירושו דמדתה אין עד נעשה דין נמלא אחד מהן קרוב או פסול אי"כ לרבי יוסי דאית ליה דבראיה בעלמא בלא כוונה עדות נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה כמו כן לא יעשה טוב דין אי"כ לית ליה שאל תהא שמיעה גדולה מראייה והשתא ברה"ק פריך בפשיטות ולא תהא שמיעה גדולה מראייה ומשמע דליכא מאן דפלגי ועוד קשה דרבי יהודה ארבע יהודה רב יהודה פסיק במכות (דף ו.) כרבי יוסי דבראיה בעלמא נעשה עד ואין עד נעשה דין (ב) וא"כ היכי קאמר רב יהודה רעו עושין דין הלא נעשו עדים אע"פ שלא נתכוונו אלא והאי אומר ר"י דאין לדמותו ועוד אומר ר"י דהתם נמי ככוונה לחודה שנתכוונו להעיד בשעת ראיה לא היתה עדותן בטלה אלא כשהעידו אח"כ בב"ד דאי לא תימא הכי אין לך גט כשר כשנתנו בפני קרובין או קדושין אם נתכוונו להעיד והא דקאמר ומה יעשו שני אחין שראו בחצר שהרג את הגפס אע"פ שאין עדותן בטלה אלא כשמעידין בפני ב"ד מ"מ פעמים שאין האח זה יודע שכבר העיד אחיו ומעיד ומיהו משיקרא הוא בעי למימר התם דבראיה בעלמא בלא העדאה נפסלין כשנמלא אחד מהם קרוב או פסול מדפריך הרוב יזיל נרבע יזיל הורג ורובע יזילו אבל לפי המסקנא דבעי למימר ומסיק רבא אמר קרא יקום דבר במקיימי דבר הכתוב מדובר דהיינו עדים שהדבר מתקיים על ידיהן אין נפסלין עד שיעידו צבית דין ויקיימו דבר: וא"ל עד נעשה דין היינו עד המעיד דכפרישית ודוקא בדלורייחא אבל דברנן נעשה דין מענינא

אם הדין על פי ראיות עומן דאין עד נעשה דין ונגון שראה בשעה דאין יכול להיות דין אבל אם ביום ראה דבהיא שעתא מני לדון את הדין דלא תהא שמיעה גדולה מראייה מה לי אם ידון עכשו מה לי אם ידון למחר והכא נמי נראה עומא משום דהו להו עדים בראיות הלילה דלא מני למימר לא תהא שמיעה גדולה מראייה דהיא ראיה לא תשכינן לה כעדות שהועד בפניהן אלא היכא דראו בשעה שיכולין לעשות הדין אבל היכא דראו בשעה שאין יכולין להיות דיינין כגון בלילה, הדין ראיה דראיה עדים הוא שראוין בדבר ולא ראיה דיינין הוא והלכך ע"פ ראיותן דהיינו כאלו הם עדים אין יכולין הן עומן להיות דיינים על פי ראיות עומן דאין עד נעשה דין ומיהו ב"ד שהעידו לפנייהם עדות בלילה עדות גמורה היא ויכולין לדון למחר ביום אבל ראיה דידהו שראוין בלילה לא תשכינן כאלו הועד לפנייהם בלילה דכיון דלא חוו בהיא שעתא לדינא ראיה דיהו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים בלילה אלא הן עומן נעשו עדים וטוב לא ידו דיינין בעדות עומן אח"כ יעידו אחרים בפניהם והכי הלכתא וכי הא סוגיא אשכחן בב"ק בפ' החובל (דף ז') גבי התוקע לחבירו: וא"ל עד נעשה דין. המעיד על הדבר אין נעשה עוד דין באורו דבר וגם אם ראה את הדבר ונעשה עוד אין נעשה עליו עוד דין בעדות עומן אלא אם כן מעידין אחרים בפניו ונראה בפניו דגזירת הכתוב היא דכתיב ועמודו שני האגשים וגו' בעדים הכתוב מדבר (שנוטע דף ג.) לפני ה' היינו לפני הדיינין אשמועינן קרא לרביך להעיד שנים לפני הדיינין אבל העדים אין חוזרין ויושיבין ודין: פ"ג קנין עד אימתי יגול לחזור. וכו' בפירוש רבינו חננאל ובין מתנת בריא ובין ימנתה שכיב מרע במתנת דאית ביה קנין ויירי וקבעי עד אימתי יכול לחזור בו מקניט ולבטלו דהא לא גמר מקני מיד אלא לדעת לקיים לו הנאים שפירש אחריו כן או אם ירצה לחזור בו מיד שיוכל לחזור בקיים להו לרבנן דלדעתיה דהכי מקני איניש שיתן לבו אחרי כן וידע אם אפשר לו בקנין זה לעשות קנין גמור: כל זמן שיושיבין. דלדעתיה דהכי מקני ליה ע"מ שאם לא יחזור בו באותו מעמד, אבל אם יחזור בו יבטל: באורו ענין. של אותה מהתה: שלשה שנגנבו כו'. במתנת שכיב מרע במקלח ובקנין מיידי דא"ל יכול לחזור בו: לימוש דלמא פיר דב. ואמאי קאמר רעו עושין דין דמשמע באורו מעמד אע"פ שעדיין ויושיבין עושין דין גמור ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין, לא הו דין: אמריה לשמעתא כו'. נהווחתיה דבדר לפניו והקשיתו לו: (א) ולרבי יוסף מי ניהא כו'. והכי גרסוין אמריה לשמעתא קמיה דרב כהנא: מענינא

אם הדין על פי ראיות עומן דאין עד נעשה דין ונגון שראה בשעה דאין יכול להיות דין אבל אם ביום ראה דבהיא שעתא מני לדון את הדין דלא תהא שמיעה גדולה מראייה מה לי אם ידון עכשו מה לי אם ידון למחר והכא נמי נראה עומא משום דהו להו עדים בראיות הלילה דלא מני למימר לא תהא שמיעה גדולה מראייה דהיא ראיה לא תשכינן לה כעדות שהועד בפניהן אלא היכא דראו בשעה שיכולין לעשות הדין אבל היכא דראו בשעה שאין יכולין להיות דיינין כגון בלילה, הדין ראיה דראיה עדים הוא שראוין בדבר ולא ראיה דיינין הוא והלכך ע"פ ראיותן דהיינו כאלו הם עדים אין יכולין הן עומן להיות דיינים על פי ראיות עומן דאין עד נעשה דין ומיהו ב"ד שהעידו לפנייהם עדות בלילה עדות גמורה היא ויכולין לדון למחר ביום אבל ראיה דידהו שראוין בלילה לא תשכינן כאלו הועד לפנייהם בלילה דכיון דלא חוו בהיא שעתא לדינא ראיה דיהו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים בלילה אלא הן עומן נעשו עדים וטוב לא ידו דיינין בעדות עומן אח"כ יעידו אחרים בפניהם והכי הלכתא וכי הא סוגיא אשכחן בב"ק בפ' החובל (דף ז') גבי התוקע לחבירו: וא"ל עד נעשה דין. המעיד על הדבר אין נעשה עוד דין באורו דבר וגם אם ראה את הדבר ונעשה עוד אין נעשה עליו עוד דין בעדות עומן אלא אם כן מעידין אחרים בפניו ונראה בפניו דגזירת הכתוב היא דכתיב ועמודו שני האגשים וגו' בעדים הכתוב מדבר (שנוטע דף ג.) לפני ה' היינו לפני הדיינין אשמועינן קרא לרביך להעיד שנים לפני הדיינין אבל העדים אין חוזרין ויושיבין ודין: פ"ג קנין עד אימתי יגול לחזור. וכו' בפירוש רבינו חננאל ובין מתנת בריא ובין ימנתה שכיב מרע במתנת דאית ביה קנין ויירי וקבעי עד אימתי יכול לחזור בו מקניט ולבטלו דהא לא גמר מקני מיד אלא לדעת לקיים לו הנאים שפירש אחריו כן או אם ירצה לחזור בו מיד שיוכל לחזור בקיים להו לרבנן דלדעתיה דהכי מקני איניש שיתן לבו אחרי כן וידע אם אפשר לו בקנין זה לעשות קנין גמור: כל זמן שיושיבין. דלדעתיה דהכי מקני ליה ע"מ שאם לא יחזור בו באותו מעמד, אבל אם יחזור בו יבטל: באורו ענין. של אותה מהתה: שלשה שנגנבו כו'. במתנת שכיב מרע במקלח ובקנין מיידי דא"ל יכול לחזור בו: לימוש דלמא פיר דב. ואמאי קאמר רעו עושין דין דמשמע באורו מעמד אע"פ שעדיין ויושיבין עושין דין גמור ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדין, לא הו דין: אמריה לשמעתא כו'. נהווחתיה דבדר לפניו והקשיתו לו: (א) ולרבי יוסף מי ניהא כו'. והכי גרסוין אמריה לשמעתא קמיה דרב כהנא: מענינא

כדמוכח בפ"ק דגיטין (דף ה:) ובפ"ב דכתובות (דף קה:) ושם) רובי עקיבא דלמך בדחובל (ב"ק דף ז: ושם) כולן עדים הן ואפילו עד הרואה אין נעשה דין היינו דוקא בדיוני נפשות כדמוכח בפ' ראויה ב"ד (ר"ה כו.) דמפרש טעמא כיון דחוו דקטל חו לא מנא חוו ליה בבוזיה ואם חלמך (דכפרק קמח) דמכות (דף יז.) ושם) מפרש טעמא אחרינא דקאמר ר"י עקיבא ענין לפטנדרין שראו כו' שאין ממיסין אורו עד שיעמוד בב"ד שנלמך עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד בב"ד אחר וי"ל דהיא דרשא דמכות עיקר והיא דר"ה (דף טו.) ושם) לא קאמר אלא דמהיא טעם לא גמרינן שאר דיינים מהתם דדוקא בדיוני נפשות אף עד הרואה מיהו נפוש דלמא אחר ביה וכי תימא הכי נמי ואר"י עדים שלא חזר בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף יט:) אמר קמא ובמרא דבמרא קני קמא לא קני משמע ואי ליכא בתרא קמא קני

כדמוכח בפ"ק דגיטין (דף ה:) ובפ"ב דכתובות (דף קה:) ושם) רובי עקיבא דלמך בדחובל (ב"ק דף ז: ושם) כולן עדים הן ואפילו עד הרואה אין נעשה דין היינו דוקא בדיוני נפשות כדמוכח בפ' ראויה ב"ד (ר"ה כו.) דמפרש טעמא כיון דחוו דקטל חו לא מנא חוו ליה בבוזיה ואם חלמך (דכפרק קמח) דמכות (דף יז.) ושם) מפרש טעמא אחרינא דקאמר ר"י עקיבא ענין לפטנדרין שראו כו' שאין ממיסין אורו עד שיעמוד בב"ד שנלמך עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד בב"ד אחר וי"ל דהיא דרשא דמכות עיקר והיא דר"ה (דף טו.) ושם) לא קאמר אלא דמהיא טעם לא גמרינן שאר דיינים מהתם דדוקא בדיוני נפשות אף עד הרואה מיהו נפוש דלמא אחר ביה וכי תימא הכי נמי ואר"י עדים שלא חזר בו עד שמת דהא בסוף פ"ק דב"מ (דף יט:) אמר קמא ובמרא דבמרא קני קמא לא קני משמע ואי ליכא בתרא קמא קני

עין משפט
ג"ר מצוה
י"מ א מ"י פ"ה ס"ה
עדות הלכה ח סמך
עשין ק"ק עושין ח"מ
פ"ו ע"פ ט"ה

ב מ"י פ"ה סמכות
מכירה כלפי סמך
עשין ק"ק עושין ח"מ
ק"ה ע"פ ט"ה

רבינו גרשום
ביום אבל בלילה אפי'
שלשה כותבין. שמוס
עדות: ואין עושין דין.
דאין דין יגוב בלילה
כדפרישין בפנתרודייני
פסונות דגין ביום
וטפרין אף בלילה אבל
אין סתחילין בלילה
דכתיב ויהיה ביום ההוא
את בניו הא יבצר יום
לחלמך דין לילה למר
דין: ופ"ה שפ"ה בשבכנסו
בלילה אין עושין דין.
פ"ה דהו עדים ואין
עד נעשה דין: ואין תנ'
קאנינן דין נהלות:
איתור קין. ש"קני
משיב טרע או
פיר אחר אם רצה
לחזור פאתו קנין עד
אימתי יכול לחזור: ובה
אמר כל זמן שיושיבין.
אע"פ שאין עוסקין
באורו ענין: רב יוסף
אמר כל זמן שעוסקין
באורו ענין אע"פ שאין
יושב: וי"א שפ"ה דתנ'
כל זמן שיושיבין יכול
לחזור אם כן שאי אם
רצה עושין דין פיר
לאיתר כשזוהו ופותרין
כל אחר לירושתי

ביום אבל בלילה אפי' שלשה כותבין. שמוס עדות: ואין עושין דין. דאין דין יגוב בלילה כדפרישין בפנתרודייני פסונות דגין ביום וטפרין אף בלילה אבל אין סתחילין בלילה דכתיב ויהיה ביום ההוא את בניו הא יבצר יום לחלמך דין לילה למר דין: ופ"ה שפ"ה בשבכנסו בלילה אין עושין דין. פ"ה דהו עדים ואין עד נעשה דין: ואין תנ' קאנינן דין נהלות: איתור קין. ש"קני משיב טרע או פיר אחר אם רצה לחזור פאתו קנין עד אימתי יכול לחזור: ובה אמר כל זמן שיושיבין. אע"פ שאין עוסקין באורו ענין: רב יוסף אמר כל זמן שעוסקין באורו ענין אע"פ שאין יושב: וי"א שפ"ה דתנ' כל זמן שיושיבין יכול לחזור אם כן שאי אם רצה עושין דין פיר לאיתר כשזוהו ופותרין כל אחר לירושתי וליחוש דלמא הדר ביה אורו שכיב מרע מצואתו עד שתי יושבין: ורברי שכיב טרע אין צריכין קנין וחשוב בקנין דכתיבין ובכסותיו דמי כל זמן שקנין חזרו יכול הוא נבי לחזור בו אלא ודאיל דכל זמן דעוסקין באורו ענין לא הדר ביה ח"ל מצי הדר ביה: והואיל דפסקי מההוא ענינא: אלא מאי אית לך פסטר. לרב יוסף דמצי למיבער דין שמוס דכבר פליק

(א) אולי ז"ל וקף
סדרי ש"מ וכו'
ובכותבין ומספורין וכו'
ל"מ כל זמן שקנין חזרו
וכי'.

הגהות הב"ח
(ח) רש"י ד"ה אמריהם
וכי' והקשיתו לו כס"ד
ואחר כן מ"ה וה"ג
אמריהם לשמעתא קמיה
דרב כהנא ולרב יוסף
מי ניהא כו' :

[ג"ל דפ"ק]